

Sámedikki rahpanávvudeami ipmilbálvalus

Ohcejoga kirku 29.3. 2008

Bispa Samuel Salmi:

Teaksta: Joh. 20:11-18

Árbmu lehkos didjiide ja ráffi Ipmilis, min Áhčisteamet ja Hearnás Jesusis Kristusis !

Buohcevisui lei bukton olmmoš oažžun dihte veahki. Su ledje buktán davvin kalohtaguovllu guhkes mátkkiid duohken. Son lei sakka jo vuoimmehuvvan. Báikkálaš searvegotti báhppa oaččui maiddái sáni sápmelaš lagamučča dilis. Lávkkit dolvo buohcevisu guvlui. Lei dehalaš fitnat galledeamen miillaid duohken bohtán ustiba. Das buohcci seangaguoras šattai ságastallan sámegillii ja maiddái doivojuvvon oktavuoha. Fámuid ožžo kánske guktot oktasaš deaivvadeamis. Muhto dehaleamos diehtun dies bohtá midjiide otná beaivái sápmelaš ustiba nu daddjon vuoijjalaš testameanta: ”Mun in diehtánge, ahte árpmolaš Ipmil hállá mu eatnigielain.”

Duot boddu duodalaš eallimis muitala jo iešalddes das, makkár kulturnuppástus lea dáhpáhuvvan duon deaivvadeamis iežamet áiggi ektui. Vaikke jagiid mielde mihtidemiin duot mu muitalan deaivvadeapmi ii leat guhkkin, das fuolakeahtá otne lea sivva illudit das, ahte sápmelaččaid dihto vuodđorievttit leat ožžon ovdánit miehtemielalaččat. Leahan dál rahpanávvudeami doalli Sámediggi okta dán nuppástusa ja ovdáneami dehalaš oassi. Servodaga dáfus suomelaš rikkis vehádatkultuvrra dárbbuide lea vástiduvvon maiddái oalle odđa giellalágain, sámiid Siida - kulturguovddážiin Anáris, sámi duodjedáiddu mihtilmas doahpagiin ”Sami Duodji”. Viidasabbot jođus leat ságastallamat sámekultuvrra gáhttemis ja ealáhusaid suodjaleamis, maid miehtemielalaš ovdáneami álbmotlašge dásis galgá namuhit. Ealáhusat, ja dan guovddáš iešvuohkin boazodoallu, leat mearkašahtti vuorrováikkuhusgaskavuodas álbmotlaš vehádatkultuvrra sihkkaraston boahhtevuođa jurddašettiin.

Kirkolaš dáfus sáhttit maiddái gávnnahit, ahte sámegiela kultuvrra lea bohtán olles kirkumet ja bismagoddámat barggu oassin. Nu kirkolaščoahkkin go bismagoddestivra bajásdollel sámemandáhta. Giellalága mii dáhttu heivehit sámeguovllu searvegottiin ja virgeoapmahaččain. Oulu bismagoddeguovddážiis, dan duopmokapihttalas, sámegiela máhtolaš báhpaid ja eará bargiid dárbu lea čielgasit jo oidnojuvvon guhká, nugo maiddái sámegiela kirkolaš girjjálašvuoda jorgaleami ja geavaheami mearkkašupmi. Gieskat bismagoddestivra lea vuodđudan riikkadási dárbbuide sámebarggu čáli virggi, ja kirkolaščoahkkin lea ovdanbuktán doarjaga Vuohču sámegili kapealla huksemii, vuoi iešvuodt sámekultuvra ipmilbálvalusservošinge sáhtáši nanosmuvvat. Oulu universitehta olis doaibmi Giellagas –instituhtain ovttasbargun lágiduvvui gieskat Oulus guđalogi jahkái vuosttas sámegiela meassu.

Kulturbargu lea nappo min illun áigáiožžojuvvon. Ovdalis máinnašuvvon ii fikkage leat dievaslaš govvdus das, gosa mañimus jagiid lea figgojuvvon ja bohttojuvvon. Ovdánanlinjá leamašan roahkasmahtti. Dehalaš leage atnit mielas, ahte váldodeaddu lea sánis ”ovdánanlinjá”.

Kultuvrraid deaivvadeami galgá álo oaidnit proseassan. Dat mearkkaša dásseárvosaš duohtavuodaid rattát eallima, mas lea dehalaš iežas identitehta dovdama dehalašvuhta ja das bohtán mávssolaš gulahallan. Láhčimiin vejolašvuoda iežas kultuvrra dovdamii ja seailuheapmái lea vejolaš maiddái gávdnat ođđa áššiid oktasaš buorin. Danin kulturbargu lea dakkár, mii lea álo jođus. Ulbmilin oažžu leat hutkás oktavuoha, man midjiide dovdameahtun sámestit ovdanbuvttii iežas testameanttas: ”Mun in diehtáinge, ahte árpmolaš Ipmil hállá mu eatnigielain.”

Go šaddá hutkama šaldi oktavuhtii, johtet mánggat rikkis árbevierut ja árvvut dan mielde guktui guvlui. Iešalddes dás lea jearaldat Ipmila duohtavuodas, mas mii sivdnádussan oažžut leat riggudahttimiin guđet guoibmámet maiddái earáláganvuodas.

Vássán mánotbajiid áigge álbmotlaš ságastallan lea guoskkahan maiddái viidát davvi Suoma ja dan eallindiliid. Vaikke beroštumi váldoali lea dán ođasdulvvis váldán fitnodatmáilmmi globalisašuvdna ja ráhkadusnuppástus, leamašan ságastallama vuodđun ja gažaldagas olles hárvvetásson Davvi-Suoma boahhtevuohta. Ságastallan leamašan dáid osiin maiddái dan kultuvrra oassi, maid mii ávvudit otne. Goittotge ferte morašlašžan gávnnahit, ahte ságastallan leamašan vuđolot kultuvrra oasil geahpas ja duohtavuoda báhtareaddji. Ii leamašan álki oaidnit, ahte Davvi Suoma ja Lappi guovlluid ráhkadusnuppástus doalvu vuodu dan kulturárbbis, mii lea bargan Sámis Sámi. Jearaldat ii leat dušše luonddus ja dan ávkingeavaheamis, nugo turismmas ja asttuáiggis. Lea gažaldat dan rikkis silolaš ja vuoiñjalaš árbbis, mii vel eallá. Dan sáhtá guhkkin

eallit duohtan, dovdát, dušše eallimiin dan bálldas ja figgamiin fihtejeaddji oktavuhtii. Seamma háve go sápmelaččaid gaskavuodas doibmet eatnigiela giellabeasit ja siidakultuvra sierra buolvvaid mearkkašumis muitaleaddji kulturárbevieruid gáhttejeaddjin, maiddái davvi olmmoš viidásabbotge dárbbasivčče kultuvrralaš gáhttema ja vuoinjgalaččat iežas ”siidda”. Dás sáme kultuvra lea eará álbmoga ektui oahpaheadji. Kultuvrraid deaivvadeapmi lea dänge ovttaskas áššis dehalas oasis proseassas.

Sápmelaččaid ávvudanbeaivi deaivá dán vahkus justa dollojuvvon beassáziid ollái. Olles olmmošvuoda dáfus beassáziid sátni leamašan okta dain čiekŋaleamos nuppástusain. Dat leamašan dakkár dan meare, ahte eai Kristusa lagamušge ustibat bastán gieđahallat dan varasnaga, mii bajásčuožžileamis lei dáhpáhuvvan. Bihtta evaŋgeliumas muitala midjiide das heahkastuhtti dárkilit. Oaidnit Jesusa čuovvu Márjjá, guhte čieru jearahallá Meaštára. Gosa su rumaš lea dolvojuvvon ? Bajásčuožžileami duohtavuolta ovdanbohta amasin, eará duohtavuolta, gosa Márjjá iežas eallin ja su áddejupmi ii ole. Danin son navdá hálahallat gilvvagárdealbmá. Muijal, gosa leat su dolvon ! Ođđa duohtavuolta bajásčuožžileaddjái ii rahpasa oppa olmmošlaš giela bokte, man birra oanehis muitalus lea vuorkašuvvan evaŋgeliumai. Bajásčuožžileami doavva šattai viimmat váimmu gielas, mas geavahuvvui dušše okta sátni, namma, mainna Kristus dovddai dan alces gullevažžan. ”Márjjá”. Dan sánis ja namas Kristusa cealkimiin čuojai olles bajásčuožžileami duohtavuolta ja Kristusa persovdna. Das lei eatnigiella, das lei ustitvuolta, das lei doavva ja das ásai ráffi.

Beassáziid sátni min ávvudeapmái leage otne das, ahte mii sierra gielaid geavaheadjin leat okta ja mii buohkat hálahallot iežamet namain. Ipmil hállá min eatnigiela. Leat Kristusa dihte divrras hattiin ostojuvvon Ipmila olbmot máilmmis, gos oažžut illudit iešguđetlágan attáldagain, riggut guđet guoibmámet eallimis ja giitit Ipmila dan áddemeahttun doavagis, mii lea rahpasa Kristusa bajásčuožžileami bokte.